

Natuur laten meewerken maakt Nederland slimmer klimaatbestendig

Datum 6.10.2026
Subjekt Staatsbosbeheer
Region Nederlande
Kategorie Wissenschaft und Forschung, Ökologie, Umwelt

Nederland kan zich slimmer voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering als het de natuur laat meewerken, naast technische maatregelen. Dat staat in het rapport 'Natuurlijk kan het slimmer', dat het kennis- en innovatieprogramma NL2120 op 6 oktober presenteert.

Kansrijke natuurlijke oplossingen

Het tienjarige programma NL2120 is een Nationaal Groeifondsproject dat in 2024 is gestart. In het programma werken wetenschap, bedrijfsleven, overheid, natuurorganisaties, waaronder Staatsbosbeheer, en onderwijs samen aan een klimaatbestendige en natuurlijke inrichting van Nederland. Het rapport 'Natuurlijk kan het slimmer', is een verkenning en eerste doorrekening van toekomstbeelden voor Nederland in 2120. Het beschrijft voor de kust, de rivieren, het veen, de zandgronden en de stad welke natuurlijke oplossingen daar kansrijk zijn en wat ze opleveren, vaak in concrete cijfers. De onderzoekers presenteren nadrukkelijk geen blauwdruk, maar een startpunt en een uitnodiging aan overheden, boeren, ondernemers, natuurorganisaties en bewoners om samen aan de slag te gaan met natuurlijke oplossingen.

Slim gebruik van water en bodem

Natuurlijke oplossingen, internationaal vaak Nature-based Solutions genoemd, maken slim gebruik van de werking van water, bodem en ecosystemen. Denk aan groen in de stad die voor verkoeling zorgt. Of aan een natuurlijk systeem in de rivier met meerdere geulen dat extremen in waterstanden dempt, met positieve effecten voor scheepvaart en de waterveiligheid. Zulke maatregelen dienen vaak meerdere doelen tegelijk. Als een rivier meer ruimte krijgt, daalt de waterstand bij hoogwater en ontstaat tegelijk ruimte voor riviernatuur en recreatie.

Dat maakt natuurlijke oplossingen volgens het rapport in veel gevallen ook kosteneffectiever dan maatregelen die op één doel gericht zijn. Ook wordt de schaarse ruimte efficiënter gebruikt. De investeringen die nodig zijn voor deze natuurlijke oplossingen, betalen zich volgens het rapport uit doordat ze Nederland veerkrachtiger maken tegen droogte, hitte, overstromingen en wateroverlast en zorgen voor de essentiële randvoorwaarden voor duurzame economische groei, natuurherstel, betere waterkwaliteit en de gezondheid van miljoenen Nederlanders.

Grote verbouwing van Nederland

Nederland staat voor de grootste verbouwing sinds de Tweede Wereldoorlog, met miljardeninvesteringen in woningbouw, energie, landbouw en natuurherstel. Als laaggelegen delta is het land kwetsbaar voor zeespiegelstijging en weersextremen. Dat vraagt om aanpassingen van iedereen en zal ons dwingen tot lastige besluiten. "Al onze grote opgaven, van woningbouw en

landbouw tot natuurherstel en waterveiligheid, leggen beslag op dezelfde schaarse ruimte,” zegt Alex Hekman, directeur NL2120 en business director water bij Sweco. “Als we ze elk apart oplossen, leidt een oplossing voor het ene vraagstuk vaak elders tot nieuwe problemen. Natuurlijke oplossingen kunnen vaak meerdere opgaven tegelijk aanpakken. Zo voorkomen we dat Nederland van de ene opgave naar de volgende blijft werken, en benutten we schaarse ruimte en middelen veel beter.”

Grootschalig denken

Staatsbosbeheer-ecoloog Gertjan Geerling heeft vanuit meegewerkt aan het toekomstbeeld voor rivieren. “Wat we zijn gaan zien is dat een robuust en toekomstbestendig rivierengebied echt kan als je vanaf de start integraal denkt en werkt. Denk grootschalig, op systeemniveau. Geen onsamenhangende postzegelverzameling maar zie een rivier als een organisch geheel. Werk stap voor stap naar een eenduidig toekomstbeeld. Wees flexibel maar bewaak de richting zonder je vast te zetten (lock-ins), want de toekomst is onzeker. En begin vandaag. Het kost tijd om de rivier te vormen en natuurlijke processen in gang te zetten.”

Volgens het rapport ‘Natuurlijk kan het slimmer’ liggen er veel kansen om Nederland klimaatbestendig in te richten met natuurlijke oplossingen, waar nodig gecombineerd met technische maatregelen. Het rapport werkt vijf kansrijke strategieën uit: het meegroeien van kustlandschappen, meer ruimte geven aan rivieren, het natter maken van veenweidegebieden, het vergroten van de sponswerking in zandgebieden en het vergroenen van steden.

Ambities dichterbij

De investeringen in natuurlijke oplossingen brengen volgens het rapport de volgende ambities dichterbij: Nederland is in 2050 klimaatbestendig ingericht en voorbereid op zeespiegelstijging, weersextremen als piekbuien en hitte, langdurige perioden van droogte en natuurbranden. De doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn, de

Basiskwaliteit Natuur en de Natuurherstelverordening komen weer binnen handbereik. De waterkwaliteit verbetert fors en de kwaliteit van de leefomgeving verbetert, zowel in landelijke als in stedelijke gebieden.

Hoopvol perspectief

“Vanuit de behoefte aan een realistisch en hoopvol perspectief voor de toekomstige inrichting van Nederland, publiceerden we in 2020 een nieuwe kaart van Nederland,” vertelt Tim van Hattum, klimaatwetenschapper Wageningen University & Research en grondlegger NL2120. “Die liet zien hoe Nederland eruit kan zien als we met de natuur meebewegen. Met NL2120 hebben we deze visie nu beter onderbouwd en omgezet in gekwantificeerde toekomstbeelden. Dit rapport laat zien wat het belang is van natuurlijke oplossingen, waar kansen liggen om Nederland toekomstbestendig in te richten met de natuur als bondgenoot en hoe we dit kunnen realiseren.”

<https://www.staatsbosbeheer.nl/wat-we-doen/nieuws/2026/10/natuur-laten-meewerken-maakt-nederland-slimmer-klimaatbestendig>